

ГЕНЕРАЛНА СКУПШТИНА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА

10. АПРИЛ 2013.

Даме и господо,

Питање на које данас треба да дамо свој одговор је суштинско за многе мале и незаштићене државе, као што је Србија чији сам председник.

Оно гласи:

Да ли је правда, оличена законима, цивилизацијским тековинама и једнакошћу, ишчезла са Земље? Да ли они у чијим је рукама сва моћ и сила земаљска поступају праведно? Или мисле да не морају - пошто Бог силе, коме се клањају, за слабе и сиромашне није предвидео правду већ „право јачег“.

Да ли је правда, како би рекла Симон Веј, бегунац из табора победника, јер победник није онај који је бољи и праведнији, хуманији и толерантнији, већ онај који је једноставно јачи?

Питање данас не постављам само у име своје земље, већ у име свих земаља којима су помирење и заједнички живот у праштању један од државних приоритета. Да ли је Хашки трибунал допринео миру на Балкану и колико су далекосежне одлуке овог суда у контексту мисије помирења и промоције права и правде у свету. Да ли смо једнаки пред овим судом као што смо једнаки пред Богом?

Пре двадесет година Савет безбедности Уједињених нација установио је, Резолуцијом 827 (1993), Међународни трибунал за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права на територији бивше Југославије након 1991.

Неопходност формирања овог тела доказивана је политичким ставом, да формирање таквог Трибунала »доприноси помирењу и повратку и очувању мира« у »посебним околностима« бивше Југославије. У жељи да ти циљеви буду остварени, верујући да је смисао оснивања правда и помирење, немајући шта да крије, Србија је међу првима подржала оснивање Трибунала и до данашњег дана са њим сарађује.

Србија данас осећа да је неоправдано дала легитимитет том суду у нади да ће применом истих мерила правда бити задовољена за све жртве сукоба. На жалост, осећање незадовољења правде присутно је код српског народа. Пресуде суда су утицале на поновно отварање рана незадовољене правде још из II светског рата, када је само у Хрватском Аушвицу - злогласном логору Јасеновац, убијено 700 хиљада Срба и много мање Јевреја, Рома и других, од чега 50 хиљада деце, чиме је створен јаз неповерења који ће оптеретити будуће генерације.

1. У званичном називу Трибунала садржана је и реч *prosecution* - «прогон», одн. (кривично) «гоњење», што апсолутно одудара од европске правне традиције. Наиме, суд не може бити инструмент прогона (то је тужилаштво), већ, напротив, независни орган који непристрасно, без икакве дискриминације, вага аргументе како тужилачке стране, тако и одбране окривљеног, као друге (равноправне) стране. Хашки процеси су од самог почетка до сада показали да такве равноправности нема, јер је тужилачка страна, у свим поступцима и у сваком смислу, била фаворизирана на штету (одбране) окривљеног.

Тужилац има различите предности над окривљеним. Нпр: искључиви приступ медијима у којима објашњава своје становиште и коментарише суђење из свог угла; тужилац има много бројнији тим и неупоредиво већа техничка и финансијска средства, а све то тако користи да окривљени објективно није у могућности да одговори на адекватан начин; па тако тужилаштво доставља окривљеном поднеске на страном језику без адекватног превода; а окривљеном се одузима могућност да се сам брани, већ му се намеће бранилац противно његовој вољи.

Ако тужилачка страна поднесе оптужницу и пратеће материјале који се мере стотинама хиљада, па и милионима страница, тако да је просечном човеку потребно неколико година само да прочита такве материјале, а суђење се ограничава кратким роковима, онда је сваком разумном човеку јасно да се ту ради о злоупотреби процесних права тужилачке стране, која има за последицу ометање права на одбрану окривљеног, одн. материјално ускраћивање права на одбрану.

Ако се, уз то, окривљени држи годинама у притвору (суштински у затвору јер је једна привремена мера претворена у кривичну санкцију-казну – при чему је случај оптуженог Војислава Шешеља који проводи 11-есту годину у притвору, без преседана у светској историји, а да се не отпочиње са суђењем, јер тужилачка страна није била у стању да прибави доказе за своју унапред, дакле без доказа, сачињену оптужницу, онда ту није нужна висока наука да покаже и докаже да су у питању најгрубље повреде људских права окривљеног које чини како тужилаштво, тако и Трибунал.

С друге стране, трошкови одбране пред Трибуналом су изузетно високи и ни један окривљени није у стању да сам, сопственим средствима покрије те трошкове. Зато Трибунал плаћа браниоце и то са списка који сам саставља.

Другим речима, браниоци окривљених у хашким процесима су под финансијском контролом Трибунала, па се (објективно) поставља питање њихове независности и непристрасности. Ово тим пре што је било случајева да се неки браниоци накнадно бришу са тог списка.

2. Није спорно да сва савремена права и међународни правни поредак инсистирају на независности судства (зато и постоји подела власти на законодавну, управну и судску). Трибунал се од тренутка формирања финансирао из буџета заинтересованих држава, одн. његово функционисање, па и сам опстанак директно је зависио од интереса »заинтересованих држава«!

3. Акт о оснивању Трибунала ограничава његову надлежност и у погледу времена: само за догађаје после 31. децембра 1991. године. Разлог за то је искључиво политичке природе, јер се на тај начин искључује питање злочина против мира. Злочин против мира, логично, претходи свим другим злочинима који се могу учинити у ратном сукобу, па је зато и тежи и опаснији, Међутим, у злочин против мира према бившој СФР Југославији несумњиво су уpletене и велике силе, па би суђење које би обухватило и злочин против мира разоткрило несумњиво учешће сила које су и највише заслужне за формирање Трибунала.

4. Једно од цивилизацијских правила је да се у сваком случају мора обезбедити несумњива и безусловна непристрасност сваког судије понаособ. Питамо се каква је то непристрасност када се, управо у тој средини где треба да се суди, систематски ствара атмосфера линча у односу на све што је српско.

Моћна средства информисања на Западу створила су слику о априорној кривици Срба. То произилази из сваке ТВ емисије, чланка, иступања јавних личности. То се види и из броја осумњичених за ратне злочине, а то се види и из броја ухапшених и, у ствари, киднапованих осумњичених лица.

5. Америчка правила процедуре строго предвиђају да: с једне стране незаконито хапшење аутоматски значи ослобођење осумњиченог; с друге стране, докази који се прибаве на противправан, незаконит начин такође се не узимају у обзир, чак и када са извесношћу доказују кривицу окривљеног. Еклатантни примери незаконитог хапшења, одн. отмица и прибављања доказа на незаконит начин су правило када је реч о Србима.

Трибунал је чак увео и потпуно нову установу процесног кривичног права, такозвано превентивно хапшење. Наиме сведок је могао да буде приведен, без икаквог претходног позива, што је практично киднаповање, а не привођење. Многи су лишени слободе без судског налога, држани у притвору, излагани тортури и психичким притисцима кроз саслушавања која су трајала и по двадесет часова дневно.

Нехуман третман је настављан и за време суђења, претреси и извођење доказа одржавани су бескрајно дуго и на њих довођени притвореници озбиљно нарушеног здравља, што је у свим случајевима резултирало смањеним процесним капацитетом за одбрану, а у неколико случајева имало смртни исход оптуженог лица.

У више случајева прибављени су докази без претходне сагласности суда или другог органа и то је суд окарактерисао само као ситан прекршај. За Србе не важе правила цивилизованог света и суд не одбацује доказе који су незаконито прибављени, али. Суд сматра да би се дељење правде нашло пред опасном препреком када због неке мање повреде правила поступка, чија примена није обавезна за судско веће, као доказ не би могао да се прихватити материјал који поседује релевантност и доказну вредност. Тиме је дао подстицај за незаконито прибављање доказа, чиме ће они који томе прибегавају бити подстакнути да поступају противправно.

6. Сигурно највећа антиномија у погледу извођења доказа тиче се сведока. Сви докази против Срба заснивају се на сведоцима. Када се испитује сведок основно је питање да ли је у сукобу са окривљеним - у овом случају није реч о обичном сукобу, већ о ратном сукобу, тако да је путем сведока могућно доказивање било чега. Једно од основних правила је и могућност суочења окривљеног и сведока - пред Трибуналом је и то немогуће, јер окривљени нити зна ко је сведок нити га може видети иза паравана!

Само да поменем да је Интер-америчка комисија, у свом извештају о стању људских права у Колумбији, будући да је постојала могућност заснивања пресуде на изјавама тајних сведока била »узнемирена чињеницом да је тај систем још увек део закона Колумбије«, и поздравила одлуку Уставног суда Колумбије, којом је декрет који је то допустио проглашен неуставним.

Комитет је изјавио да тај систем није у складу са чланом 14. Међународног пакта о грађанским и политичким правима, посебно са параграфима 3(б) и (е).

Унакрсно испитивање је у случају тајног сведока суштински немогуће, а о побијању тврдње да је сведок био у могућности да сазна и спозна чињенично стање да и не говоримо.

7. Једно од основних начела кривичног поступка (и права уопште) је начело правне сигурности. Правила поступка Трибунал мења чак и у току самог поступка (до сада су мењана преко двадесет пута!), а то је и буквално незабележено у историји правне цивилизације.

8. До формирања Трибунала ни један правник није могао да сања да се казне могу одређивати на основу »подзаконских« аката, одн. једностраних одлука које немају никакво правно утемељење, и то ретроактивно!

Трибунал одмерава казне на основу свог Статута и Правила процедуре које сам доноси, а који нису ни постојали у време евентуалног извршења дела!

9. Појам "Заједнички злочиначки подухват" Хашки Трибунал је увео тек шест година после отпочињања са радом, када је увидео да тужилац, и поред свих предности које су му у поступку пружене, није у стању да докаже одговорност највиших функционера који су се борили против сецесије и који су стали у одбрану народа (треба напоменути да многи од тих политичких и војних функционера и нису Срби).

Да пародија буде већа, заједнички злочиначки подухват је у Нирнбершком процесу, вођеном против немачких политичких и војних главешина, употребљен искључиво у смислу дела злочина против мира, одн. планирање, припремање, започињање или вођење агресивног рата, дело које је у хашким процесима искључено из надлежности!

Та конструкција „*Заједнички злочиначки подухват*“ је у Трибунал уведена из англоамеричког трговинског права (заједнички подухват), везана је за имовинску одговорност и нема никаквог правног утемељења у кривичним стварима.

10. Треба додати да је Трибунал увео и командну одговорност, као врсту објективне кривичне одговорности, по којој би се могао осудити сваки високи политичар или војни старешина. Чл. 7 Статута Трибунала говори о индивидуалној одговорности, а заједнички злочиначки подухват и командна одговорност природно упућују на колективну одговорност. Циљ је очигледан: да се ако не непосредно, а оно посредно, преко повезивања највиших државних и војних функционера, окриви држава (одн. државни ентитет) и то, у случају хашких процеса, само Република Србија и Република Српска. Доказ је једноставан, по овом основу су осуђени само српски функционери, а други ако су и оптужени, били су на крају ослобођени (нпр, Анте Готовина, Младен Маркач, Рамуш Харадинај).

Па ипак, Хашки трибунал ради и покренуо је процесе против више од 160 лица.

Ове су чињенице, донекле, познате светској јавности. У Републици Србији нема, пак, грађанина који не зна за Хаг - како се, уобичајено, по граду у коме се налази, назива и међународни трибунал. Као да има више верзија правде, у српском језику постоји и израз „хашка правда“, као објашњење за неправедну правосудну одлуку засновану на неистинама и донету под политичким притиском.

Критички став који постоји према Хашком трибуналу у Србији није политички мотивисан. Као што ни сарадња моје земље са Хашким судом није била политички условљена и изазвана жељом да се из ње нешто добије. У Србији се рад трибунала оцењује као пристрасан а то је за одређене међународне кругове резултат националистичког приступа и жеље да се умањи тежина почињених злочина.

Република Србија и њено руководство - упркос дводеценијској пракси Суда која је одударала од стандарда у српском правосуђу, тачније, није испуњавала стандарде – веровали су и верују да злочинци треба да буду кажњени. Само због тога, Република Србија изручила је Хашком суду 46 окривљених, међу којима и двојицу бивших председника, чланове владе, тројицу начелника Генералштаба своје војске и више полицијских и војних генерала.

Сарадња са Хашким судом била је наша искрена жеља да допринесемо помирењу на просторима бивше Југославије, а не резултат притисака. Зато је Србија, често угрожавајући своје националне интересе, у потпуности одговорила на скоро све захтеве за помоћ коју су тражили Тужилаштво из Хага или оптужени, а ниједан захтев да се оствари увид у архиве није одбијен.

Србија се, као скоро ниједна земља на свету, готово одрекла свог суверенитета, и преко 750 сведока ослободила обавезе чувања државних тајни како би им омогућила да дају своје исказе у Суду. Србија је чак изручила и директора обавештајне службе, што је незабележен случај у свету.

Хашки процеси воде се у име највиших хуманитарних вредности, а данас су оне изражене у тзв. људским правима.

Примена права која у ствари води у антиправо, у прошлости је оправдавана са црквених предикаоница, а напретком технике, путем штампе, филмских новости и филма, све до телевизијских емисија локалног и глобалног типа. Инквизиција је спаљивала на ломачи да би била задовољена «Божанска правда», која захтева да се Сатанини поклоници очисте кроз пламен, јер је то и за њихово добро!

Поступци против Срба су мотивисани кажњавањем и одмаздом, а одмазда, нарочито у савременом праву, никада не може да буде оправдана као праведна.

Хашки поступци су без правде и праведности, а без њих нема достојног разлога постојања човека. Не може се бити праведан према неким, а према другима не. У једнаким случајевима мора се једнако поступати, у противном не само да ће праведност бити одсутна, већ ће неправда заузети сав упражњени простор.

Како објаснити да скоро нико, осим у једном случају у Босни и у једном случају на Косову, није био правноснажно осуђен за злочине над Србима. Показује се да је Дејвид Харланд био у праву када је у децембру 2012. у „Њујорк тајмсу“ написао цитирам: „Није у реду да само Срби сносe одговорност за злочине у ратовима у Југославији. Пресуде које се изричу само Србима немају смисла ни у погледу правде, ни у погледу реалности, ни политике. Много је лоше бити српска жртва неког злочина на подручју бивше Југославије. Током протеклих ратова на Балкану, Срба је расељено - етнички очишћено више него иједне друге заједнице. Највише Срба је остало етнички расељено дан данас. Готово нико за то није одговарао, а како стоје ствари нико и неће“, крај цитата.

То ни на који начин неће допринети да до истине дође и да буде успостављено истинско помирење на просторима бивше СФРЈ. Код Хрвата и Бошњака овакве пресуде Хашког трибунала подстичу егзалтираност и тријумфализам, који прети да се некада у будућности понови, док код Срба оне изазивају фрустрираност и депресивност.

Посебна прича су статистике о броју оптужених и осуђених пред Хашким трибуналом. Иако је званични експерт УН, Хашком трибуналу предао налаз, мишљење, према којем не постоји изразито велика

диспропорција у броју погинулих у ратовима, број оптужених и нарочито број осуђених за злочине у којима су жртве били Срби је изразито мали.

Укупна висина казни до сада изречених србима је око 1150 година док су представници других народа за злочине над србима осуђени на укупно 55 година.

Говоримо о истинском помирењу, а врло често помирење, чак и када је засновано на истини, на истинитим чињеницама, може да буде лажно, неискрено, лицемерно. Поготову када пре помирења ипак нисмо успели да дођемо до праве и потпуне истине. „Хашка суђења“, чини се, углавном неће успети да досегну праву и потпуну истину, па ће и помирење бити наметнуто и неискрено.

Могло би се рећи да истина уопште не мора водити помирењу, иако је тачно да помирење које није засновано на истини већ на обмани, обично није дугог века и лажно је и лицемерно.

Истина може да буде и растеређујућа катарза, али исто тако и оптерећење за убудуће. Ипак, не може се оспоравати да је жеља за постизањем „истине и помирења“, као и жеља за успостављањем индивидуалне кривичне одговорности за ратне злочине, нешто што је у принципу позитивно.

Ради се, поједностављено речено, о питању да ли је и колико Хашки трибунал у свом раду био објективан, непристрасан, те да ли је и колико он успео да дође до „истине“ и последично томе до каснијег „помирења“?

Да ли је успео да предупреди будуће злочине и задовољи правду коју су тражиле хиљаде жртава и њихових породица, али и да допринесе успостављању трајног мира на просторима бивше Југославије?

Скоро све пресуде Хашког суда показују да јавно постављени задаци нису испуњени, а непокретање поступака против неких лица доказује да се, можда, није ни желело остварење мисије због које је Трибунал, наводно, створен.

Србија не жели да оспори да су у неким предметима у Суду утврђене непобитне чињенице и да су одговорни за тешка кршења међународног права заслужено кажњени. Њиховим извођењем пред лице правде је, истина, спречено њихово даље злочиначко деловање.

Становништво у државама насталим од бивше Југославије, а тако и у Србији, требало би да се, имајући их у виду, са пијететом и поштовањем односи према њиховим жртвама.

Србија не негира кривицу да су у ратном вихору Срби чинили злочине. Србија осуђује злочине својих сународника, али то треба да учине и државе у име којих су такође чињени ужасни злочини према српском народу.

Допринос Хага у неким случајевима је уочљив, међутим озбиљну и тешку сенку на рад читавог Суда баца чињеница да су политички лидери само једне стране – српске – у Хаг дошли као окривљени, а из њега отишли као криви.

Та сенка посебно се надвила над репутацијом Хашког суда после ослобађања од кривице хрватских генерала Анте Готовине и Младена Маркача, команданта тзв. Ослободилачке војске Косова Рамуша Харадинаја и бошњачког војног вође у Источној Босни Насера Орића. Деловање Хага у тим случајевима само је чврста подршка изградњи културе некажњавања, указивање злочинцима на свим меридијанима да, ако имају нечију политичку подршку, слободно могу да убијају, протерују, силују, пале, разарају, пљачкају...

Када сам рекао да Србија верује да злочинци треба да буду кажњени мислио сам да сви извршиоци, организатори и наручиоци треба да буду изведени пред суд. Нажалост, Хашки трибунал, сада је то сасвим јасно, није био тог уверења.

Ниједан политички првак хрватске, бошњачке или албанске националности, нити иједан виши официр Хрватске војске, некадашње Армије Босне и Херцеговине или тзв. Ослободилачке војске Косова није био оптужен, односно осуђен за злочине над Србима.

Србија је своју сарадњу са Хашким судом окончала. Суду је дато више него што би иједна друга држава била спремна да дâ, али после ослобађајућих пресуда Готовини, Маркачу, Орићу и Харадинају, огорчење читаве српске јавности, без обзира на партијске разлике и етничку или верску припадност њених грађана, довело је до одлуке српске владе да са Трибуналом сарађује само на техничком нивоу.

Као председник Србије, дужан сам да браним свој народ. С друге стране, не желим нити сам у обавези да штитим оне његове припаднике који су у ратовима у Хрватској, Босни и Херцеговини или у Србији прекршили законе. Моја земља, током славне прошлости, ратовала је дуго и тешко бранећи своју, и не само своју, слободу.

Никада на њену борбу није пала сумња да је била неправедна или да су током сукоба српски војници угрожавали животе недужних или да су се недостојно односили ни према непријатељу ни према цивилима са друге стране.

Када је, по први пут у историји, пала сумња за злочине и на неке припаднике наше армије и полиције, односно на њихове цивилне заповеднике, Србија их је - чим је то било могуће – ухапсила и испоручила Хашком суду. Неки од њих добровољно су се предали.

Као председник Србије, немам, међутим, ни право да не укажем да су некадашњи лидери Хрвата, Бошњака и косовско-метохијских Албанаца, такође, одговорни за страдање Срба.

Хиљаде убијених, расељених и понижених траже правду и истину коју Хашки суд није желео да покаже свету.

Хрватски генерали Маркач и Готовина ослобођени су одговорности за убијање и протеривање цивила из Српске Крајине иако су злочини над њима доказани и у самом Хашком суду. Ако они за њих нису криви, ко онда јесте, запитали су се и међународни посматрачи након изрицања пресуде Жалбеног већа.

Хрватске трупе протерале су преко 300.000 Срба из крајева које су вековима настањивали њихови преци. Помирења без повратка оних који желе да се врате у своје домове – од којих је велики број, нажалост, срушен – не може бити, а некажњавање и, још опасније, глорификовање злочинаца, не доприноси помирењу, задатку који је пред собом, у великој мери, имао и Хашки трибунал.

Више од 2.000 жртава из Братунца, Кравице и околних места у Источној Босни у којима су деловале бошњачке снаге под командом Насера Орића чека да се макар неко од учинилаца казни.

Срби са Косова и Метохије организовано су киднаповани, а потом су им вађени органи који су продавани на црном тржишту. Историја не памти такве злочине. Хашки суд, уместо да их процесуира, уништио је доказе.

Стотине хиљада протераних, хиљаде убијених и киднапованих на Косову и Метохији нису били довољан разлог Хашком суду да команданте и припаднике тзв. Ослободилачке војске казни, него је, током поступка, Харадинају, што је случај без преседана, дозволио да се бави политиком. А дозволио му је, заправо, да уклања и застрашује сведоке.

Катастрофално звуче подаци о томе да ли су Хрвати суђени због злочина над Србима, или претежно (само) због злочина над Бошњацима, и обрнуто, да ли су Бошњаци суђени само због злочина над Хрватима или су исто тако суђени и због злочина над Србима, како и колико често.

Срби се као жртве у делатностима Хашког трибунала готово уопште не појављују, наиме, и када је Хашки трибунал судио Хрватима или Бошњацима, онда им је судио зато што су Хрвати убијали Бошњаке-муслимане или су Бошњаци-муслимани убијали Хрвате.

Тек само у неколико случајева: Харадин Бала на Косову је за злочине над Србима осуђен и добио казну затвора од 13 година; Здравко Муцић, 9 година, Хазим Делић 18 и Есад Ланцо 15 година затвора.

Ови подаци могли би сугерисати следећи закључак: међу учиниоцима ратних злочина на простору бивше Југославије скоро искључиво су Срби, а што је посебно интересантно, међу жртвама трагичних ратова, скоро да уопште нема Срба. Неко покушава да утемељи констатацију да је српска страна бестијално, оргијастички убијала и спроводила геноцид, док је друга седела скрштених руку и бавила се свакодневним пословима и хуманитарним радом.

Нису у том рату који нас је све уништио једни само гинули, а други само убијали.

Можда је све било увертира за отимање Косова и Метохије од Србије које је сада на делу, и у које је умешана организација најмодернијих и требало би да буде, најправеднијих земаља. Да, али и најмоћнијих, из чијих редова је правда побегла.

Јасно произилази да је у вези са жртвама, са бројем настрадалих, па и у вези са свим ратним злочинима, у медијској, али и не само медијској сфери било врло много претеривања. Медијска демонизација Срба урађена је тако брзо, и са невероватним једноумљем и некритичношћу западних медија, који читаве две деценије нису дозвољавали да се појави било какво другачије мишљење и тумачење догађаја.

Ако неки будући истраживач, будући историчар, само на основу броја оптужених и осуђених Срба, Хрвата и Мусимана буде закључивао о рату у БиХ, закључиће да су само Срби убијали Хрвате и Муслимане (Бошњаке), да скоро уопште није било убијених Срба, а да су ту и тамо Хрвати убијали Бошњаке, а скоро нимало Бошњаци Хрвате.

Ово на врло упечатљив начин одсликава стање ствари када је у питању необјективност и пристрасност самог трибунала.

Хашки трибунал требало је да има, макар формално, главну улогу у процесуирању ратних злочина на просторима бивше Југославије. Међународно учешће у том задатку требало је да осигура непристрасност. Ако у томе није успео Хашки суд, успео је, донекле, Савет Европе.

Специјални извештај те најстарије европске организације Дик Марти, сенатор из Швајцарске, доказао је, а Парламентарна скупштина Савета Европе потврдила је да су неки од садашњих албанских првака са Косова и Метохије организовали, поткрај XX и почетком XXI века, киднаповања и убијања Срба којима су органи вађени и продавани.

Када је Србија, онемогућена да сама спроведе судски поступак за те злочине који, до сада, нису виђени нигде на свету, затражила да Савет безбедности, оснивач Хашког трибунала, буде надлежан за истрагу, међународна заједница није за то имала слуха. Ваљда зато што су жртве били припадници мог народа, Срби, којима је, изгледа, дозвољено узимати срца и бубреге и њима трговати као да су роба.

Апелујем на вас, драги пријатељи, да подржите Србију у напорима да се о том и другим злочинима сазна истина, а да кривцима буде изречена праведна казна.

За помирење никада није касно. Скоро 70 година од окончања Другог светског рата, договорио сам се са председником Мађарске да, на симболичан начин, будемо зачетници историјског измирења Срба и Мађара, суседа који су се у току тог сукоба нашли на два странама. Подићи ћемо споменике жртвама и послати поруку садашњим и будућим нараштајима да живе у миру са својим комшијама.

Србија и ја спремни смо да не чекамо 70 година да бисмо се помирили са комшијама са којима смо некада живели у истој држави или са којима, мислим на Косово и Метохију, и данас живимо у једној земљи. Дубоко сам уверен да је Хашки Трибунал одмогао када је тај процес у питању и да га је, вероватно, непотребно одложио на наредна поколења. Свакако га је, у великој мери, успорио и отежао. Ако је једна страна незадовољна радом Хашког трибунала, до стварне истине и помирења неће доћи.

Да би се дошло до истине и помирења, односно до истинског помирења, потребно је да обе (све три) стране буду макар подједнако и задовољне и незадовољне.

Оваквим пресудама та врста равнотеже, а равнотежа је основ правде, ни на који начин није успостављена, али кога је у Хагу брига за све то. Да ли је трибунал изазивајући код једног народа осећај да му је почињена неправда, а код другог тријумфализам, довео до помирења и отклонио бојазан да би се грађански рат из деведесетих могао поновити.

Прикривање историјске истине не даје добре плодове. Нико не помиње да је на данашњи дан, 10. априла 1941, формирана прохитлеровска нацистичка „Независна Држава Хрватска“. У вихору Другог светског рата, хрватски фашисти, уз помоћ Трећег Рајха, створили су злочиначки поредак који је, за четири године, убио више од милион Срба, Јевреја и Рома.

Та истина скривана је зарад лажног братства и јединства југословенских народа, а историја се, после 50 година, у југословенским ратовима поновила.

Међународни судови, стога, треба да утврде истину. Без истине нема ни помирења. А до истине се, најчешће, не долази прегласавањем, како су, по правилу, доношене пресуде и друге одлуке у Хашком трибуналу. Још мање у том напору помажу политички притисци, уцене, застрашивања и подмићивања – сведока, оптужених, тужилаца или судија, свеједно је.

Можда се очекивало да Србија, заузета својом бригом, мање пажње посвети раду других међународних правосудних институција, као што су Међународни кривични трибунал за Руанду, Специјални

суд за Сијера Леоне, Специјални панели Окружног суда у Дилију, Посебна одељења у судовима Камбоџе, Специјални трибунал за Либан и, нарочито, Међународни кривични суд.

Као одговорни члан Уједињених нација, Србија прати и подржава рад укупног међународног правосуђа, али, пошто је сама искусила несавршеност међународног судства, спремна је да саслуша и критичке аргументе које износе наши пријатељи из других делова света. Заправо, из Африке, са чијим државама Србију везује вишедеценијско пријатељство, засновано на сарадњи, разумевању и међусобном уважавању. Изгледа да је међународна правда одлучила да превиди злочине на другим континентима и да кажњава само неке. То се сврстава у дискриминацију којој смо тако често били изложени.

Надамо се да злочина више неће бити, али очекујемо да се наставе истраге и за недела до сада почињена ван Африке или Балкана, против свих починилаца, без обзира на њихово држављанство, боју коже, имовно стање или политички положај.

Понављам да се најискреније залажем за кажњавање криваца, за незаборављање злочина и за помирење, али наглашавам да селективна правда, која важи само за неке - па били они са простора бивше Југославије или из Африке - која неке заобилази, не доприноси миру и стабилности. Само једнако поступање у једнаким ситуацијама и кажњавање свих одговорних за кршења закона показате светској јавности и грађанима држава у којима су се злочини догодили да су међународни судови установљени да помогну, а не да остваре интересе моћних.

Република Србија своју опредељеност за поштовање међународног права потврдила је и потписивањем Римског статута Међународног кривичног суда, још 2000. Улога међународног правосуђа и, посебно, Међународног кривичног суда треба да буде не само у преузимању надлежности од националних судова, већ и у пружању помоћи домаћим судовима да процесуирају тешка кршења права.

Зато Међународни кривични суд, чији рад Србија снажно подржава и у чију мисију верује, треба да има на уму потребе разних делова света, али и чињеницу да злочинаца има и међу „просвећеним“ народима и да - имајући у виду бројне системске омашке и конструкционе грешке, али и вољне промашаје и превиђања које су начинили *ad hoc* међународни трибунали – буде уистину и међународни и независан, какви сви судови морају и бити.

Сврха кажњавања, међутим, не треба да буде одмазда. Просвећени народи давно су престали да о казни мисле као о освети. Освета је, као и милосрђе, од Бога. Казна, ако је правдена, треба да злочинца спречи да дело понови. И да другима укаже да ће се суочити са правдом ако изврше ратне злочине. Али сврха кажњавања је и ресоцијализација учинилаца. Не опрост, већ, колико је могуће, поновно враћање у нормалан живот.

Издржавање казне затвора у страниј земљи, далеко од породице, у непознатом окружењу и без знања домаћег језика не доприноси назначеним задацима.

Моја земља гарантује да Срби који су осуђени пред Хашким судом, ако им се дозволи да казне затвора издржавају у Србији, неће имати повлашћени третман и спремна је да прихвати међународни надзор.

Ниједно лице не би било пуштено на привремену слободу без одлуке Хашког суда, Међународног резидуалног механизма за кривичне трибунале или неког другог тела Уједињених нација које би било надлежно за та питања.

Апелујем, стога на Хашки суд и на генералног секретара Уједињених нација, да изнађу формални начин и дозволе осуђеним Србима да на одслужење казне буду послати у Србију.

У Хашком трибуналу нисмо нашли пуну правду за злостављане, протеране, убијене српске жртве. А оне постоје, као што постоје и њихове породице без утехе и правде, као што постоје они који су починили злочине над Србима. Постоје жртве а не постоје казне које смо од Хашког трибунала с правом очекивали за те злочинце.

Савремени међународни односи свакако захтевају и међународну правду. Хашки Трибунал није испунио основни прокламовани циљ - помирење у региону, и зато не може бити ни будућност међународне правде, већ само њена ружна прошлост. Корист од хашког Трибунала постоји само утолико што је сада потпуно јасно да је начин његовог оснивања, његов целокупни рад (примена материјалног и процесног права, одмеравање и извршавање санкција) показао да се тако више никада не сме радити.

Међународна правда је данас преко потребна, али легална и легитимна. Међународну правду може да спроведе искључиво стални Међународни суд правде.

Доказ за то је, поред осталог, и одсуство председника или било ког представника Хашког трибунала. Ако не поштују најдревније правно правило, "Audiatur et altera pars" (саслушајмо и другу страну) како да од њих очекујемо и минимум права и правде?

Даме и господо,

Химна моје земље - Републике Србије - је молитва. Сваки пут када је певамо обраћамо се Божјој правди, да нас сачува, спасе и да чује наш глас истине.

Србији се данас спочитава да је исувише посвећена историји и да претерано инклинира патриотизму. Ми не осећамо потребу да се правдамо зато што имамо историју. Да се правдамо зато што смо током историје били на страни истине, на страни савезника, бранећи домовину. Ми немамо чега да се стидимо, већ имамо на шта да будемо поносни.

Да, били смо извргнути руглу, подсмеху, увредама... Ми се таквој неправедној слици супротстављамо како најбоље знамо и уемо. Наша снага је у истини за коју се боримо и од те борбе не желимо да одустанемо. Правда је можда слепа, спора и можда су њени тасови час горе, час доле, али наша је дужност да на тас истине непрекидно додајемо чињенице и доказе, који ће допринети да се она досегне.